

۱۵۱۷۵.۳

مردی جامع بر نظریات و بنیان‌های فلسفی گزاردی عمومی

مؤلف: آزمون دکتری مدیریت دولتی به همراه آزمون دکتری ۹۶ و آزمون‌های تالیفی شبیه‌سازی شده

وحید بیگی

انتشارات نگاه دانش

سرشناسه	: یکی، ویدر
عنوان و نام پدیدآور	: مروری جامع بر نظریه‌ها و مبانی خدمش‌گذاری عمومی / مولف ویدر یکی
مشخصات نشر	: تهران، گنگه دانش، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۲۳۳۸ ص
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۷-۳۵۷-۹
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابخانه
موضوع	: سیاست‌گذاری
موضوع	: Policy sciences
موضوع	: تصمیم‌گیری
موضوع	: Decision making
موضوع	: برنامه‌ریزی سیاسی
موضوع	: Political planning
رده‌بندی کنگره	: H۹۷ / ۳۳۹۶
رده‌بندی دیویی	: ۳۲۴/۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۶۸۹۳۴

ريد الكترونيكي كتاب‌های نگاه دانش

www.negahedanesh.com

تيلگرام نگاه دانش

[Telegram.me/negahedanesh](https://t.me/negahedanesh)

انتشارات نگاه دانش

نام کتاب:	مروری جامع بر نظریه‌ها و مبانی خدمش‌گذاری عمومی
مولف:	ویدر یکی
ناشر:	نگاه دانش
حروف چینی و صفحه‌آرایی:	سعید مرادی
طراح جلد:	نگاه دانش
نوبت چاپ:	۱۳۹۶ - ۲
تیراژ:	۵۰۰ جلد
قیمت:	۲۵,۰۰۰ تومان
لیتوگرافی / چاپ و صحافی:	باختر-شاهین-صالحانی
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۵۷-۳۵۷-۹

توجه: کلیه حقوق این اثر بر اثر نشر محفوظ است و هیچ کس حق نقض و حقوق معنوی چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را به صورت چاپ، فتوکپی، مجزوه و غیره دست‌نویس ندارد و متفلیح به موجب بند ۵ ماده ۲ قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرد.

انتشارات نگاه دانش: انقلاب - ۱۲ خردادین - ساختمان ناشران پلاک ۲۷۱ - طبقه ۲ - واحد ۴

تلفن: ۴۶۹۵۴۸۹۲ - تلفکس: ۴۶۴۸۶۱۵۴

تقدیم به دو بیکران بی همتا

پدر بزرگوار و مادر مهربانم

پیش گفتار

بدون شک تصمیم گیری ماهرانه ترین و اساسی ترین جنبه رفتار اجتماعی و جوهره اصلی تمامی فعالیت های مدیریتی است. در تصمیم گیری عنصر انتخاب وجود دارد و در آن یک گزینه مطلوب از میان گزینه های متعدد، متنوع و گاه متعارض انتخاب می شود. از طریق این فعالیت محوری، اهداف تعیین می شود. بنابراین، مسائل پیچیده حل و تعارض ها مدیریت می شوند. می توان اهمیت و دشواری تصمیمات فردی را با یک طیف متصور شد که در یک طرف آن تصمیماتی ساده و با حداقل اثرگذاری نظیر انتخاب غذای مناسب برای شام و در طرف دیگر تصمیمات دشوار و تعیین کننده مانند انتخاب رشته مناسب برای ادامه تحصیل قرار می گیرند. با این حال می توان تصمیماتی را مراتب پیچیده تر و دشوارتری را نیز متصور شد. بدون شک سیستم های اجتماعی به صورت عام و حکومت به صورت خاص پیچیده ترین سیستم های شناخته شده هستند و تصمیماتی که در این عرصه اتخاذ می شود از نظر اهمیت، سطح تأثیرگذاری، دامنه اثر و میزان ابزاری به هیچ وجه با سایر تصمیمات قابل مقایسه نیستند.

خط مشی های عمومی، به مثابه تجلی اراده حکومت، نوعی تصمیم است که در سطح حکومت و برای حل مسائل عمومی اتخاذ می شود. آشنایی با مبانی و نظریه های خط مشی گذاری عمومی برای کارشناسان و مدیران بخش عمومی و خصوصی حیاتی است. مجهز شدن مدیران بخش عمومی به مثابه خط مشی گذاران اصلی حکومت، به اصول و نظریه ها معتبر خط مشی گذاری عمومی، به تدوین و اجرای صحیح خط مشی های عمومی می انجامد و از این رهگذر رفاه و سعادت جامعه تضمین می شود. از طرف دیگر، همواره حکومت ها یکی از اصلی ترین ذینفعان و عوامل محیطی اثرگذار بر فعالیت سازمان های بخش خصوصی هستند و خط مشی های عمومی می تواند زمینه رشد و شکوفایی این سازمان ها را ایجاد کند یا حتی بقای آن ها را تهدید کند. بنابراین مدیران بخش خصوصی بایستی، نقشی فعال تر در مواجهه با خط مشی های عمومی ایفا کنند و با اثرگذاری صحیح بر فرآیند خط مشی گذاری عمومی، منافع سازمان خود را تضمین کنند.

علی رغم اهمیت دانش خط مشی گذاری عمومی، می توان با قاطعیت گفت که کشور از فقدان نیروهای متخصص در این زمینه رنج می برد. در این شرایط اساتید، پژوهشگران و دانشجویان رشته مدیریت دولتی، رسالتی مهم در زمینه تبیین و توسعه دانش خط مشی گذاری عمومی بر عهده دارند. این کتاب در راستای این رسالت مقدس در هشت فصل و تحت تأثیر الگوی

فرآیندی تألیف و در فصول مختلف آن به مراحل خطامشی‌گذاری عمومی (مسئله‌یابی، دستورگذاری، شکل‌گیری، تصمیم‌گیری، اجرا و ارزشیابی خطامشی) پرداخته شده است. در این کتاب تلاش بر این بوده است که در عین پابندی به اصل اخلاقی امانت‌داری، روایتی منسجم و یکپارچه از مفاهیم و نظریه‌های خطامشی‌گذاری عمومی ارائه شود. در ابتدای هر فصل نقشه ذهنی مباحث فصل ترسیم شده است که می‌تواند با نظم دادن به ذهن مطالعه‌کنندگان، به درکی جامع‌ازمبانی و نظریه‌های مرتبط کمک کند. در انتهای فصل نیز ۲۰ تست تألیفی از مهم‌ترین مباحث فصل طراحی شده است که می‌تواند به‌عنوان معیاری برای سنجش میزان یادگیری مطالعه‌کنندگان به کار گرفته شود.

کتاب حاضر نیازهای مخاطبان متعددی را برطرف می‌کند. مهم‌ترین مخاطبان این کتاب دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مدیریت دولتی و داوطلبین کنکور دکتری مدیریت دانشگاه‌های سراسری و آزاد هستند. علاوه بر این کارشناسان و مدیران بخش‌های دولتی و خصوصی نیز می‌توانند با مطالعه این کتاب دانش عمومی خود را در زمینه مفاهیم و اصول خطامشی‌گذاری عمومی آموخت.

تدوین این کتاب حاصل مطالعات گسترده در زمینه مدیریت دولتی به‌صورت عام و خطامشی‌گذاری عمومی به‌صورت خاص از سال ۱۳۸۶ تا کنون است. بدون شک، بخوبین اندیشه مؤلف در این زمینه، حاصل درس‌آموزی و کسب فیض در محضر اساتید بزرگ رشته به‌ویژه دکتر محمدعلی حسینی، دکتر علی‌اصغر پورعزت، دکتر محمدابوبی اردکان، دکتر عباس منوریان، دکتر رحمت‌الله قلی‌پور و دکتر حسن دانایی‌فرد در مطالعات کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مدیریت دولتی در دانشکده مدیریت دانشگاه تهران است و بر خود وصیفه می‌دانم که کسوت شاگردی از زحمات و خدمات ارزشمند این اساتید گران‌قدر تقدیر و تشکر نمایم. در این کتاب تلاش شده است مفاهیم، انشای روان، سلیس و به‌دوراز دشواری‌های زبان‌شناختی ارائه شود. برای تحقق این مهم، از نظرات و ایده‌های ارزشمند دکتر سیدعقوب میرزایی، دکتر رضا آقاچانی، دکتر حسین جلیلیان و خانم میناسادات هاشمی بهره بردم و از همه این بزرگواران تشکر می‌نمایم.

در انتها لازم به ذکر است، علی‌رغم تلاش نویسنده برای پوشش مفاهیم و نظریه‌های محوری خطامشی‌گذاری عمومی، ادعای کتاب حاضر این نیست که هیچ نقصی ندارد و تمامی مفاهیم، تعاریف، مدیریت دولتی را پوشش داده است؛ لذا پیشاپیش از تمامی بازخورد‌های ارزشمند مطالعه‌کنندگان محترم در زمینه سبک، شکل کتاب تشکر می‌نمایم. بدون شک این بازخوردها نقش به‌سزایی در اصلاح نقایص کتاب در ویرایش‌های بعدی ایفا خواهد نمود.

وحید حسینی

دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

تابستان ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۴۲	کثرت‌گرایی و کل‌گرایی
۴۳	دولت‌گرایی
۴۳	نظریه‌ها و مدل‌های معاصر در مطالعات خط‌مشی عمومی
۴۳	نظریه بازی
۴۴	مدل فرآیندی
۴۴	مدل سیستمی
۴۵	الگوی اقتضایی
۴۶	مدل اقماری
۴۶	مدل چندبعدی
۴۷	آزمون فصل ۲
۴۹	پاسخ آزمون فصل ۲

فصل سوم:

نقش آفرینان عرصه خط‌مشی‌گذاری عمومی

۵۵	مقدمه
۵۷	بازیگران داخلی عرصه خط‌مشی
۵۷	کارزار منتخب
۵۸	تأثیرات منصوب
۵۸	گروه‌های دینف
۶۰	سازمان‌های بخش
۶۰	رسانه‌های جمعی
۶۰	نهادهای عمومی عرصه خط‌مشی‌گذاری
۶۰	دولت
۶۱	ساختار جامعه
۶۳	نظام‌های بین‌المللی
۶۴	زیر نظام‌های خط‌مشی در مرحله شکل‌گیری خط‌مشی
۶۴	شبکه‌های خط‌مشی
۶۶	ائتلاف مدافع (طرفداران)
۶۷	جوامع خط‌مشی
۶۹	رژیم‌های خط‌مشی
۷۰	آزمون فصل ۳
۷۲	پاسخ آزمون فصل ۳

فصل اول:

مفاهیم بنیادین و کلیات خط‌مشی‌گذاری عمومی

۱۱	مقدمه
۱۲	تعریف خط‌مشی‌گذاری عمومی
۱۲	ویژگی‌های خط‌مشی عمومی
۱۳	نقش‌ها و کارکردهای خط‌مشی عمومی
۱۴	رابطه سیاست و خط‌مشی
۱۴	الف. رویکرد مرحله‌ای (ابتکاری - مرحله‌ای)
۱۶	ب. رویکرد گونه‌شناسی خط‌مشی
۲۱	آزمون فصل
۲۳	پاسخ آزمون فصل ۱

فصل دوم:

بنیان‌ها و رویکردهای نظری در مطالعات خط‌مشی عمومی

۲۱	مقدمه
۲۰	خاستگاه خط‌مشی‌گذاری عمومی
۳۱	اندیشه دیوانسالاری
۳۱	اندیشه نظریه علمی سازمان
۳۱	اندیشه مدیریت عمومی
۳۲	حوزه‌های مطالعات خط‌مشی عمومی
۳۲	ارزشیابی خط‌مشی
۳۲	تحلیل خط‌مشی
۳۳	فرآیند خط‌مشی
۳۳	رویکردهای نظری در مطالعات خط‌مشی عمومی
۳۳	تجزیه و تحلیل خط‌مشی
۳۴	خط‌مشی عمومی سیاسی
۳۵	اثبات‌گرایی و فرا اثبات‌گرایی در مطالعات خط‌مشی
۳۸	نظریه‌های محوری در مطالعات خط‌مشی عمومی
۴۰	نظریه انتخاب عمومی
۴۰	نظریه‌های طبقاتی (مارکسیسم)
۴۱	نهادگرایی نوین
۴۱	اقتصاد رفاه

فصل چهارم:

مسئله‌یابی در فرآیند خط‌مشی‌گذاری عمومی

مقدمه	۷۷
مدیریت مسائل عمومی	۷۹
نوع‌شناسی مسائل عمومی	۸۰
مسئولیت اجتماعی حکومت‌ها و نهادهای خط‌مشی‌گذار	۸۲
چرخه حیات مسائل عمومی و استراتژی‌های مقابله با آن	۸۳
نکات مهم در رابطه با مشکل عمومی	۸۴
آزمون فصل ۴	۸۶
پاسخ آزمون فصل ۴	۸۸

فصل پنجم:

دستور‌گذاری مسائل عمومی

مقدمه	۹۳
انواع دستورکار	۹۴
فرآیند دستور‌گذاری	۹۵
رویکردهای نظری در مطالعه دستور‌گذاری	۹۵
دستور‌گذاری اثباتی و توجه به ساخت عینی	۹۷
دستور‌گذاری فرا اثباتی و توجه به ساخت ذهنی	۹۹
مدل ترکیبی و چند متغیره دستور‌گذاری	۱۰۰
مدل‌های دستور‌گذاری مسائل عمومی	۱۰۰
۱. مدل کثرت‌گرا	۱۰۰
۲. مدل نخبه‌گرا	۱۰۲
۳. مدل جریان‌ات چندگانه	۱۰۳
۴. مدل تأثیر وقایع جنجالی	۱۰۵
۵. مدل ارزیابی هزینه - فایده	۱۰۵
۶. مدل چرخه‌های موضوع - توجه	۱۰۷
۷. مدل ابداع بیرونی	۱۰۷
۸. مدل بسیج عمومی	۱۰۷
۹. مدل ابداع درونی	۱۰۸
۱۰. مدل تثبیتی	۱۰۸
روش‌های طبقه‌بندی مدل‌های دستور‌گذاری	۱۰۸
طبقه‌بندی کاب و رُس	۱۰۸
طبقه‌بندی گارتنر و جونز	۱۰۹
آزمون فصل ۵	۱۱۱
پاسخ آزمون فصل ۵	۱۱۴

فصل ششم:

شکل‌گیری، تصمیم‌گیری و مشروعیت‌بخشی خط‌مشی

مقدمه	۱۱۹
شکل‌گیری (صورت‌بندی) خط‌مشی	۱۱۹
رهیافت‌های حاکم بر شکل‌گیری خط‌مشی	۱۲۲
شکل‌گیری خط‌مشی بر اساس نظریه اشاعه خط‌مشی	۱۲۳
انسجام خط‌مشی	۱۲۴
خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد	۱۲۵
پیشنهادیه خط‌مشی	۱۲۶
تصمیم‌گیری در مورد خط‌مشی	۱۲۶
مدل‌های تصمیم‌گیری در خط‌مشی‌گذاری	۱۲۹
طبقه‌بندی مدل‌های تصمیم‌گیری در خط	۱۴۱
مشروعیت‌بخشی به خط‌مشی	۱۴۶
۱. پذیرش	۱۴۷
۲. فرآیند قانونی کردن	۱۴۷
آزمون فصل ۶	۱۴۸
پاسخ آزمون فصل ۶	۱۵۱

فصل هفتم:

اجرای خط‌مشی عمومی

مقدمه	۱۵۷
رهیافت‌ها در مطالعه اجرای خط‌مشی	۱۵۹
رهیافت بالاپایین	۱۶۱
رهیافت از پایین به بالا	۱۶۱
رهیافت ترکیبی	۱۶۴
پارادایم‌های اجرای خط‌مشی	۱۶۵
اجرای اداری (تعارض پایین/ابهام پایین)	۱۶۶
اجرای سیاسی (ابهام پایین/تعارض بالا)	۱۶۷
اجرای آزمایشی (ابهام بالا/تعارض پایین)	۱۶۷
اجرای نمادین (ابهام بالا/تعارض بالا)	۱۶۸
ساختارهای اجرایی	۱۶۸
ابزارهای اجرای خط‌مشی	۱۷۰
گروه‌ها یا ابزارهای اطلاعات محور	۱۷۲
ابزارهای اقتدار محور	۱۷۳
ابزارهای خزانه محور	۱۷۴
ابزارهای سازمان محور	۱۷۴
طبقه‌بندی ابزارهای خط‌مشی	۱۷۶

۲۰۷.....	تغییر خطمشی.....	۱۷۷.....	۲. طبقه‌بندی ابزارها بر اساس سطح دست‌کاری ...
۲۰۸.....	خاتمه خطمشی.....	۱۷۷.....	۳. طبقه‌بندی ابزارها بر اساس مدل ناتو و اصول ...
۲۱۲.....	یادگیری خطمشی.....	۱۷۸.....	۴. طبقه‌بندی ابزارها بر اساس شرایط محیطی و ...
۲۱۴.....	خطمشی پژوهی (سیاست‌پژوهی).....	۱۷۹.....	۵. اولویت‌بندی ابزارهای اجرا بر اساس محیط ...
۲۱۶.....	آزمون فصل ۸.....	۱۸۰.....	۶. طبقه‌بندی بسترهای اجرای خطمشی با توجه ...
۲۱۸.....	پاسخ آزمون فصل ۸.....	۱۸۰.....	سبک‌های انتخاب ابزار اجرای خطمشی.....
.....	سوالات دکتری نظریه‌ها و مبانی خطمشی‌گذاری عمومی-.....	۱۸۲.....	نظریه‌ها و منطق انتخاب ابزار اجرای خطمشی.....
۲۲۱.....	سال ۹۶.....	۱۸۲.....	حرفه‌گرایی.....
.....	پاسخ سوالات دکتری نظریه‌ها و مبانی خطمشی‌گذاری عمومی-.....	۱۸۳.....	سیاستمداری.....
۲۲۳.....	سال ۹۶.....	۱۸۵.....	عوامل تأثیرگذار بر اجرای خطمشی‌ها.....
۲۳۵.....	منابع و مآخذ.....	۱۸۵.....	موانع مربوط به خطمشی.....
		۱۸۵.....	موانع مربوط به اجرا.....
		۱۸۶.....	موانع زیرساختی و مدیریتی.....
		۱۸۶.....	موانع محیطی.....
		۱۸۷.....	آزمون فصل ۷.....
		۱۹۰.....	پاسخ آزمون فصل ۷.....

فصل هشتم

ارزشیابی خطمشی و پیامدهای حاصل آن

۱۹۵.....	مقدمه.....
۱۹۷.....	رویکردهای ارزشیابی خطمشی.....
۱۹۷.....	ارزشیابی خطمشی اثباتی (علمی و سیستماتیک).....
۱۹۸.....	ارزشیابی خطمشی فرا اثباتی (کلی و سیاسی).....
۱۹۹.....	انواع ارزشیابی خطمشی.....
۱۹۹.....	ارزشیابی مدیریتی (اداری).....
۲۰۰.....	ارزشیابی قضایی (حقوقی).....
۲۰۰.....	ارزشیابی سیاسی.....
۲۰۱.....	الگوها و مدل‌های ارزیابی خطمشی.....
۲۰۲.....	مدل ارزشیابی هدف مدار.....
۲۰۳.....	مدل ارزشیابی آزاد از هدف.....
۲۰۳.....	مدل ارزشیابی زمینه، ورودی، فراگرد و محصول (سپ).....
۲۰۴.....	مدل ارزیابی واکنشی یا پاسخگوینه.....
۲۰۴.....	مدل ارزشیابی معطوف به فایده.....
۲۰۵.....	مدل ارزشیابی مشارکتی.....
۲۰۵.....	مدل ارزشیابی توسعه‌ای.....
۲۰۸.....	مدل ارزشیابی دموکراتیک.....
۲۰۶.....	مدل احساس - ادراک (عارضه - ریشه).....
۲۰۷.....	پیامدهای ارزشیابی خطمشی: بازخورد، خاتمه و یادگیری.....